

INFORMATIE DOVEN EN SLECHTHORENDEN

VERWONDEREN OVER SLECHTHORENDHEID OF DOOFHEID

INTERPRETEREN VAN DE WERELD

Kinderen en jongeren met gehoorproblemen of doofheid hebben het moeilijk met de interpretatie van de wereld om zich heen. Veel gebeurtenissen, zoals een auto die voorbij rijdt, zijn voor hen pas merkbaar op het laatste moment. De wereld komt voor hen vaak onvoorspelbaar en onverwacht over. Dat zorgt ervoor dat kinderen en jongeren in hun situatie zich sneller onveilig gaan voelen of onzeker gaan handelen in bepaalde situaties.

TAALVERWERVING EN GEBARENTAAL

Door het gebrek aan gehoor verloopt ook de taalverwerving moeilijk. Kinderen die doof of slechthorend zijn of worden voor de taalverwerving compleet is, noemen we prelinguale doven. Zij kunnen vaak moeilijk of helemaal niet spreken.

Er zijn ook postlinguale doven of slechthorenden. Dat betekent dat zij doof zijn geworden nadat hun taalverwerving voltooid was. Ze zijn opgegroeid in de horende wereld en hebben dus een horende achtergrond. Je kan aan die mensen vaak niet horen dat zij doof zijn omdat hun taalverwerving al voltooid was toen ze doof of slechthorend werden.

IMPLICIETE COMMUNICATIE

Heel veel regels, afspraken, groepen worden gevormd door impliciete communicatie. Elk van ons leert op school, thuis en in de vrije tijd zaken bij die meestal niet duidelijk gemaakt worden in formele gesprekken, maar juist in korte opmerkingen of in een grapje met een bepaalde intonatie. Slechthorende kinderen en jongeren worden daarin door hun beperking sterk beperkt.

WHAT'S IN A NAME?

Dove of slechthorende kinderen zien eruit zoals iedereen. Het is een beperking die niet meteen zichtbaar is op het eerste moment maar die wel erg zware gevolgen heeft voor het kind of de jongere. Slechthorendheid of doofheid kan zich voordoen in verschillende gradaties. Sommige kinderen horen enkel hoge tonen terwijl andere enkel lage tonen horen. Ook kinderen met overgevoelige oren horen tot die doelgroep. Het is belangrijk om te beseffen dat een gehoorapparaat enkel een hulpmiddel is dat geluiden versterkt, dus ook het achtergrondlawaai. Zo'n apparaatje maakt van een slechthorend of doof kind nog geen gewoon kind. Als kinderen al vanaf hun geboorte doof zijn kan het zijn dat ze ook niet kunnen praten. We noemen die kinderen dan doofstom.

Doven en slechthorenden kunnen gebarentaal gebruiken om zich uit te drukken. In Vlaanderen is dat de Vlaamse Gebarentaal. Dat is een echte taal met een eigen grammatica en eigen woordenschat. Je kan alles "zeggen" in gebarentaal. Ook mensen die met doven en slechthorenden omgaan kunnen die gebarentaal aanleren zodat ze makkelijk met elkaar kunnen communiceren. Denk dus maar niet dat die mensen allemaal introvert en stil zijn. Zelfs zonder geluid kan het er bij deze mensen heel luid aan toegaan, alleen via gebaren.

BRONNEN EN NUTTIGE INFO

Op volgende website kan je de **Vlaamse gebarentaal** aanleren of kan je het Vlaamse handenalfabet downloaden.

www.vlaamsegebarentaal.be

gebaren.ugent.be is een online elektronisch woordenboek van de Vlaamse gebarentaal.

Fevlado is de **federatie van Vlaamse dovenorganisaties**. Fevlado wil werk maken van gelijkwaardigheid, emancipatie en ontplooiing van dove personen en hun taal, de Vlaamse Gebarentaal, in de samenleving.

www.fevlado.be

TIPS&TRICKS

Aandacht trekken

Voor je iets zegt kan je best even de aandacht vragen door bijvoorbeeld kort even op de schouder te tikken. Zo weet het kind in kwestie dat er tegen hem/haar iets gezegd zal worden. Als het kind slechthorend is kan het ook voldoende zijn om de naam te noemen aan het begin van het gesprek. Bijkomend kan je aan het begin van het gesprek ook kort het onderwerp vermelden.

Spreeken is niet roepen

Dove of slechthorende kinderen hebben er geen baat bij als je in hun oor staat te schreeuwen of te roepen. Het is een natuurlijke reflex van mensen om dat te doen maar het helpt eigenlijk niet. Het geluid wordt alleen maar vervormt. Je kan beter traag en duidelijk spreken zonder overdreven bewegingen te maken met je mond. Je mag articuleren maar niet overdreven want anders zijn je lippen vervormt waardoor liplezen bemoeilijk wordt.

Laat je gezicht duidelijk zijn

Zorg steeds dat je gezicht duidelijk zichtbaar is. Vermijd tegenlicht of donkere plaatsen als je met het kind praat. Ook je hand voor je mond houden of kauwen terwijl je spreekt kan zorgen voor vervorming van het gezicht waardoor misinterpretatie kan optreden. Probeer zoveel mogelijk non-verbale communicatie en expressie te gebruiken tijdens het spreken.

Vermijd achtergrondgeluiden en geroezemoes en door elkaar praten

Het geluid is bij kinderen met doofheid of slechthorendheid versterkt of verzwakt. Ook de achtergrondgeluiden. Maar ze kunnen niet onderscheiden wat achtergrondgeluid is en wat niet. Zorg dus dat je dat zoveel mogelijk beperkt. Probeer verder het geroezemoes te beperken. Laat mensen één per één aan het woord en zorg dat ze niet door elkaar praten. Als meerdere personen praten moet het kind zijn focus verdelen waardoor de boodschap slechts gedeeltelijk zal aankomen of mis begrepen zal worden.

Wees geduldig

Soms zal je dingen moeten herhalen als het kind het niet allemaal begrepen heeft. Wees daarin begripvol en geduldig. Ga steeds na of het kind alles begrepen heeft. Herhaal dingen niet meer dan twee keer letterlijk, bij een derde keer herhalen probeer je best een andere formulering uit.

Speluitleg

Bij de speluitleg kan het voor dove of slechthorende kinderen handig zijn als het spel eens wordt voorgedaan door de leiding. Ook het gebruik van pictogrammen tijdens de uitleg kan verrijkend werken. Zorg er steeds voor dat je het kind aankijkt en verschiet niet als het kind je strak aankijkt, zo kan hij/zij beter liplezen en je mimiek lezen.

Extra tip

Probeer eens een spel uit waarbij niemand hoort, bijvoorbeeld door iedereen oordopjes in te steken. Kan een leuke ervaring worden!